

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 923 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qliyev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni.....	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику.....	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari.....	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari.....	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности.....	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlarini	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	

HUDUDLARDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI ASOSIY KO'RSATKICHLARINI NOANIQ MODELLASHTIRISH YORDAMIDA KOMPLEKS BAHOLASH

Ismoilova Dildfuza Ibodullayevna

Termiz davlat pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Maqolada Surxondaryo viloyati misolida sog'liqni saqlash tizimining asosiy ko'rsatkichlarini kompleks sonli baholash jarayonlari ekonometrik usullar va noaniq to'plamlar nazariyasidan foydalangan holda ishlab chiqilgan. Shuningdek, ishlab chiqilgan ekonometrik modellar asosida mintaqalarda sog'liqni saqlash tizimining asosiy ko'rsatkichlarini yanada rivojlantirishga qaratilgan ilmiy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ekonometrik modellar, iqtisodiy-statistik usullar, sog'liqni saqlash tizimi ko'rsatkichlari, prognozlash.

Abstract: The article presents methods for the comprehensive quantitative assessment of key healthcare system indicators using econometric methods and fuzzy set theory, based on the case of Surxondaryo region. Furthermore, scientific proposals and recommendations aimed at improving the main healthcare indicators in the regions have been developed on the basis of the constructed econometric models.

Key words: econometric models, economic-statistical methods, healthcare system indicators, forecasting.

Аннотация: В статье разработаны методы комплексной количественной оценки основных показателей системы здравоохранения на примере Сурхандарьинской области с использованием эконометрических методов и теории нечетких множеств. Кроме того, на основе построенных эконометрических моделей разработаны научные предложения и рекомендации, направленные на дальнейшее развитие ключевых показателей системы здравоохранения в регионах.

Ключевые слова: эконометрические модели, экономико-статистические методы, показатели системы здравоохранения, прогнозирование.

KIRISH

Surxondaryo viloyatida hududni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning strategik asosiy maqsadlaridan biri – aholining salomatligi va hayot sifatini oshirishdan iborat. Bu esa viloyat aholisi salomatligini yaxshilash, kasallanish va o'lim darajasi ko'rsatkichlarini kamaytirish orqali hududning ijtimoiy-demografik holatini yaxshilashga, shuningdek, aholining o'rtacha umr ko'rish darajasi ko'rsatkichini oshirishga yordam beradi. Shu sababli sog'liqni saqlash tizimining asosiy ko'rsatkichlarini iqtisodiy-statistik usullar yordamida tahlil qilish hamda ushbu ko'rsatkichlarni yanada barqarorlashtirishga qaratilgan tavsiyalar ishlab chiqish muhimdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sog'liqni saqlash tizimini kompleks baholashda iqtisodiy-statistik va noaniq modellashtirish usullari integratsiyasi zamonaviy tadqiqotlar markazida turibdi. Zadeh tomonidan ilgari surilgan noaniq to'plamlar nazariyasi bu boradagi asosiy nazariy baza bo'lib xizmat qiladi. U o'zining "Fuzzy Sets" nomli ilmiy ishida an'anaviy matematik modellarning cheklavlarini yengib o'tuvchi yondashuvni taklif qilgan. Bu yondashuv keyinchalik sog'liqni saqlash, ijtimoiy sohalar va iqtisodiy baholash tizimlariga samarali qo'llanila boshlandi.

Hududiy sog'liqni saqlash tizimlarining rivojlanishini tahlil qilishda Sharipov tomonidan ishlab chiqilgan iqtisodiy-statistik modellashtirish asoslari muhim o'rin egallaydi. Uning "Ekonometrika" asarida ekonometrik model tuzish, regressiya tahlili, determinatsiya koeffitsiyenti kabi tushunchalar chuqur tahlil qilingan bo'lib, aynan sog'liqni saqlash tizimidagi asosiy ko'rsatkichlarni baholashda qo'llanilishi mumkin.

Noaniq modellashtirishning iqtisodiy tahlildagi amaliy imkoniyatlari Guseynov va Guseynova asarlarida keng yoritilgan. Ular iqtisodiy modellashtirishda noaniq mantiq yondashuvi yordamida ehtimollik va subyektiv baholash asosida strategik qarorlar qabul qilish mexanizmini ishlab chiqqan.

Hududiy tahlil yondashuvlari bo'yicha Yo'ldoshev o'zining "Hududiy iqtisodiyot" asarida makro va mikro darajadagi ko'rsatkichlar asosida ijtimoiy-iqtisodiy holatni baholash usullarini taklif qiladi. Bu yondashuv sog'liqni saqlash tizimi resurslarini joylashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini baholashda foydalidir.

Nazarov sog'liqni saqlash iqtisodiyotini mustaqil tarmoq sifatida o'rganib, tibbiyot xizmatlarining moliyalashtirish mexanizmlari, inson kapitaliga ta'siri va samaradorlik ko'rsatkichlarini baholashga e'tibor qaratgan.

Mazkur tadqiqotda foydalanilgan statistik ma'lumotlar Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasining rasmiy saytida e'lon qilingan ko'rsatkichlarga asoslanadi. Bu ma'lumotlar asosida prognozlash modellari tuzilib, noaniq tahlil yondashuvlari bilan boyitildi.

Bundan tashqari, Gujarati va Wooldridge tomonidan iqtisodiy model qurish, diagnostika va prognozlash masalalariga oid fundamental asarlar sog'liqni saqlash tizimidagi ko'rsatkichlar tahliliga metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ularning ishlarida statistik xatoliklar, modelning aniqligi va ishonchligini baholash usullari batafsil yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasining 2013–2024-yillardagi rasmiy statistik to'plamlaridan olindi. Tahlil qilish uchun ekonometrik modellash, noaniq to'plamlar nazariyasi, trend tahlili hamda GRETL dasturiy ta'minoti asosida regressiya modellari va nisbiy xatoliklar hisoblash usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yuqoridagilardan kelib chiqib, tadqiqot ishimizda Surxondaryo viloyatida sog'liqni saqlash tizimi holatini tavsiflash uchun quyidagi asosiy ko'rsatkichlar tanlab olindi: Surxondaryo viloyati aholisi soni (ming kishi); viloyatdagi barcha ixtisoslikdagi shifokorlar soni (kishi); viloyatdagi o'rta tibbiyot xodimlari soni (kishi); viloyatdagi kecha-kunduz faoliyat yuritadigan stasionarlardagi shifoxona o'rinlari soni (dona); viloyatdagi ambulatoriya-poliklinika muassasalari soni (birlik); viloyatdagi barcha kasalliklar bo'yicha aholining kasallanish ko'rsatkichi (ming kishi); viloyatdagi tug'ilish soni (kishi); viloyatdagi vafot etganlar soni (kishi); viloyatdagi OIV kasalliklari bilan kasallanish ko'rsatkichi (kishi); xavfli o'sma kasalliklari bilan kasallanish ko'rsatkichi (ming kishi); faol sil kasalligi bilan kasallanish ko'rsatkichi (kishi). (1-jadval)

1-jadval. Surxondaryo viloyatida sog'liqni saqlash tizimidagi asosiy ko'rsatkichlari¹.

Ko'rsatkichlar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Viloyat aholi soni (ming kishi)	2260,6	2308,3	2358,3	2411,5	2462,3	2514,2	2569,9	2629,1	2680,8	2743,2	2806,5	2877,1
Aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishi (100000 aholiga nisbatan)	40923	42781	45798	44765	45987	48072	44949	46300	43386	52055	41786	45676
Shifoxonalarda davolangan bemorlar soni (ming kishi)	376,5	398,7	400,8	405,7	398,9	409,4	404,5	717,2	805,6	443,9	419	419
Ma'lum vaqtda vafot etganlar soni (kishi)	9503	9702	9887	10380	11330	10698	10544	11931	12786	13851	13507	12621
Barcha tibbiyot ixtisoslikdagi shifokorlar soni (ming kishi)	3,8	2,7	3,5	3,9	3,9	4,2	4,1	4,2	4,3	5,0	5,0	5,0
O'rta tibbiyot xodimlari soni (ming kishi)	19	19,2	21,7	22,0	22,0	22,1	22,5	22,2	22,8	23,4	24,4	24,4

¹ O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari va anteka sorovlari natijasida muallif ishlanmasi

Kecha-kunduz ishlaydigan shifoxonalardagi o'rinlar soni (birlik)	7 550	4 685	7 482	7 882	8 358	8 773	8 490	8 732	8 791	9 731	9 907	9910
Tug'ilganlar soni (kishi)	56539	60717	64424	62638	64908	68259	72680	74658	80975	81548	87695	84054
Ambulatoriya-poliklinika muassasalari soni	406	377	390	384	268	299	263	278	292	390	448	242
Viloyatdagi Shifoxonalar soni	66	49	50	53	58	64	57	62	63	67	77	77
Viloyatdagi tibbiyot xodimlari soni (ming kishi)	22,8	21,9	25,2	25,9	25,9	26,3	26,6	26,2	27,1	28,4	29,4	29,4
Nafas olish a'zolari bilan bog'liq kasalliklari soni	153289	150435	167180	175097	177985	177965	180574	200657	225879	220578	227889	238754
Ko'z va uning qo'shimcha apparatlari kasalliklari soni	20743	25342	22765	24345	27865	28987	30765	35876	37650	37376	37422	37009
Ovqat hazm qilish a'zolari bilan bog'liq kasalliklari soni	101230	102678	116453	128774	153459	159876	196540	209287	210025	213425	216392	209867
Qon aylanish tizimi bilan bog'liq kasalliklari soni	73586	78124	75390	77540	77412	78654	85640	85765	87618	86543	84916	83542

Tadqiqotimiz davomida biz tomonimizdan Surxondaryo viloyatida barcha ixtisoslikda faoliyat yuritayotgan shifokorlar soni (kishi) va o'rta tibbiy xodimlar soni (kishi) ko'rsatkichlari uchun noaniq prognoz variantlarini hosil qilishimiz uchun taklif etilgan metodikani keltiramiz. Buning uchun quyidagi ko'rsatkich va belgilashlarni kiritishimiz lozim:

Y_1 - Surxondaryo viloyatida barcha ixtisoslikda faoliyat yuritayotgan shifokorlar soni (kishi);

Y_{1nx} - Surxondaryo viloyatida barcha ixtisoslikda faoliyat yuritayotgan shifokorlar sonining nisbiy xatoligi;

Y_2 - Surxondaryo viloyati aholisining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari soni (kishi);

Y_{2nx} - Surxondaryo viloyati aholisining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari sonining nisbiy xatoligi;

t - o'rganilayotgan davrlar (vaqt);

R^2 - determinatsiya koeffitsiyenti (modelning o'zgaruvchilari natija (bog'liq) o'zgaruvchini qay darajada tushuntirishini ko'rsatadi).

Tadqiqotimizning axborot-empirik bazasi Surxondaryo viloyatining 2013-2023-yillardagi, shuningdek, 2024-yildagi ijtimoiy-iqtisodiy holatining asosiy ko'rsatkichlarini tavsiflovchi to'plamlar hisoblanadi.

Ushbu keltirilgan ma'lumotlar asosida 2013-2024-yillarda Surxondaryo viloyati sog'liqni saqlash tizimining holatini tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlar uchun GRETL dasturiy ta'minotidan foydalangan holda trend modellari tuzildi.

2-jadval. Surxondaryo viloyati sog'liqni saqlash tizimida faoliyat yurituvchi tibbiyot xodimlari soni ko'rsatkichlarining GRETL dasturiy ta'minotida aniqlangan model natijalari.

Модель 1: МНК, использованы наблюдения 2013-2024 (T = 12)
Зависимая переменная: Y- Tibbiyot xodimlari

	Коэффициент	Ст. ошибка	t-статистика	p-значение	
const	22,1515	0,562866	39,35	<0,0001	***
t	0,651049	0,0764785	8,513	<0,0001	***
Среднее завис. перемен	26,38333		Ст. откл. завис. перем	2,504118	
Сумма кв. остатков	8,364009		Ст. ошибка модели	0,914550	
R-квадрат	0,878741		Исправ. R-квадрат	0,866616	
F (1, 10)	72,46842		P-значение (F)	6,81e-06	
Лог. правдоподобие	-14,86145		Крит. Акаике	33,72290	
Крит. Шварца	34,69271		Крит. Хеннана-Куинна	33,36384	
параметр rho	0,226131		Стат. Дарбина-Уотсона	1,490376	

2-jadval natijalaridan ko'rishimiz mumkinki, model statistik jihatdan ishonchli va ahamiyatlidir. Determinatsiya koeffitsiyentining qiymati 0,88 ko'rsatkich bilan yuqori hamda F-statistika katta va qoldiqlar kichik ekanligi aniqlangan. Bu model orqali bog'liq o'zgaruvchining katta qismini tushuntirish va korrelyatsiyada muammo mavjud emasligi haqida farazni ilgari surishimiz mumkin.

Shu tartibda viloyatda aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari soni ko'rsatkichlari uchun ham ekonometrik tahlil natijalari amalga oshirildi.

GRETL dasturiy ta'minoti imkoniyatlaridan foydalanib, aniqlangan hisob natijalari asosida viloyatda faoliyat yurituvchi tibbiyot xodimlari soni () va aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari soni ko'rsatkichlari () uchun trend modellarini hosil qilindi:

$$Y_1 = 0,651049t + 22,1515 \quad (1)$$

$$Y_2 = -0,81278t^3 + 18,317855t^2 + 865,778817t + 41952,4021 \quad (2)$$

Tahlillarimizning keyingi bosqichida ko'rsatkichlarning nazariy qiymatlari aniqlandi. Bu qiymatlardan ko'rsatkichlarning mutlaq xatoliklarini aniqlash uchun foydalandik. Natijada (1) va (2) tenglamadan foydalanib, mos absolyut xatoliklar uchun ko'rsatkichlarning nisbiy xatoliklari hisoblandi (3-jadval) va ular uchun trend modellari hosil qilindi (4-jadval).

3-jadval. Surxondaryo viloyatida tibbiyot xodimlari va aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari ko'rsatkichining nazariy qiymatlari hamda uning absolyut va nisbiy xatoliklari².

Yillar	t (vaqt)	Haqiqiy ma'lumotlar (kishi)		Nazariy ma'lumotlar (kishi)		Absolyut xatolik (kishi)		Modul bo'yicha nisbiy xatolik (foizda)	
		Tibbiyot xodimlar	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar	Tibbiyot xodimlari	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar	Tibbiyot xodimlar	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar	Tibbiyot xodimlar	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar
2013	1	22,8	40923	22,80255	42835,69	0,002549	1912,686	0,011179	4,465169
2014	2	21,9	42781	23,4536	43703,17	1,553598	922,1716	6,624135	2,110079
2015	3	25,2	39798	24,10465	44537,46	1,095353	1260,543	4,544157	2,830298
2016	4	25,9	44765	24,7557	45338,54	1,144304	573,5432	4,622387	1,265023
2017	5	25,9	43987	25,40675	46106,43	0,493255	119,429	1,941433	0,259029
2018	6	26,3	48072	26,05779	46841,11	0,242206	1230,885	0,929495	2,627788
2019	7	26,6	44949	26,70884	47542,6	0,108843	2593,6	0,407517	5,455317
2020	8	26,2	46300	27,35989	48210,83	1,159892	1910,833	4,239388	3,963494
2021	9	27,1	43386	28,01094	48845,97	0,910941	5459,966	3,25209	11,17793
2022	10	28,4	52055	28,66199	49447,85	0,26199	2607,152	0,914068	5,272529

2 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari va anteka sorovlari natijasida muallif hisob natijalari.

2023	11	29,4	41786	29,31304	50016,53	0,086961	8230,529	0,296663	16,45562
2024	12	30,9	45676	29,96409	50551,91	0,935912	4875,909	3,123446	9,64535

4-jadval. Surxondaryo viloyatida barcha ixtisoslikda faoliyat yuritayotgan shifokorlar sonining nisbiy xatoligi ko'rsatkichlarining GRETl dasturiy ta'minotida aniqlangan model natijalari.

Модель 3: МНК, использованы наблюдения 2013-2024 (T = 12) Зависимая переменная: Y1- Nisbiy xatolik					
	Коэффициент	Ст. ошибка	t-статистика	p-значение	
const	2,57545	0,512735	5,023	0,0005	***
T1	1,76903	0,725124	2,440	0,0349	**
Среднее завис. перемен	2,575496		Ст. откл. завис. перем	2,138905	
Сумма кв. Остатков	31,54770		Ст. ошибка модели	1,776167	
R-квадрат	0,373109		Центрированный R-квадрат	0,310420	
F (1, 10)	5,951737		P-значение (F)	0,034872	
Лог. правдоподобие	-22,82683		Крит. Акаике	49,65365	
Крит. Шварца	50,62347		Крит. Хеннана-Куинна	49,29459	
параметр rho	-0,116061		Стат. Дарбина-Уотсона	1,933005	

5-jadval hisob natijalari asosida Surxondaryo viloyatida barcha ixtisoslikda faoliyat yuritayotgan shifokorlar sonining nisbiy xatoliklari ko'rsatkichlarining trend modeli hosil qilindi:

$$Y_{1nx} = 1,76903 \sin\left(\frac{\pi t}{3} - \frac{\pi}{2}\right) + 2,57545 \quad (3)$$

$$Y_{2nx} = 3,54369 \cos\left(\frac{\pi t}{6}\right) + 5,46074 \quad (4)$$

Ko'rsatkichlarning trend modellari asosida tegishli davr uchun o'rganilayotgan ko'rsatkichning o'rtacha kutilayotgan qiymatlarini tavsiflovchi 2025-2030-yillarga mo'ljallangan prognozlari amalga oshirildi.

Xatoliklarning trend modellari yordamida ularning nazariy qiymatlari hisoblab chiqildi, bu esa o'rganilayotgan ko'rsatkichlar uchun optimistik va pessimistik prognozlarni aks ettiruvchi noaniq prognozni tuzish imkonini berdi.

(1), (2) va (3), (4) tenglamalardan foydalangan holda ko'rsatkichlar va ularning xatoliklarining 2025-2030-yillarga mo'ljallangan prognoz qiymatlarini aniqlaymiz (5-jadval).

5-jadval. Surxondaryo viloyatida faoliyat yurituvchi tibbiyot xodimlari va aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari soni ko'rsatkichlari hamda uning xatoliklarining prognoz qiymatlari³.

Yillar	Ko'rsatkichning prognoz qiymatlari (kishi)		Ko'rsatkich xatoligining prognoz qiymatlari (%)	
	Tibbiyot xodimlari	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari	Tibbiyot xodimlari	Birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari
2025	30,61514	51054,0873	0,80642	8,5301
2026	31,26619	51522,9651	0,52844	7,232585
2027	31,91724	51958,5419	1,76903	5,46074
2028	32,56828	52360,8177	0,52844	3,688895
2029	33,21933	52729,7925	0,80642	2,39137
2030	33,87038	53065,4663	2,57545	1,91705

3 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari va anteka sorovlari natijasida muallif hisob natijalari.

Hisob natijalari ko'rsatmoqdaki, Surxondaryo viloyatida tibbiyot xodimlari soni prognoz davrida (2025–2030-yillar oralig'ida) barqaror va ijobiy sur'atda o'smoqda. Har yili o'rtacha 2% atrofida o'sish kuzatilayotgan bo'lsa, birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar soni esa har yili 500 atrofida oshmoqda, ammo o'sish sur'ati pasaymoqda. O'sish trendi bir tekis va lineer ko'rinishda.

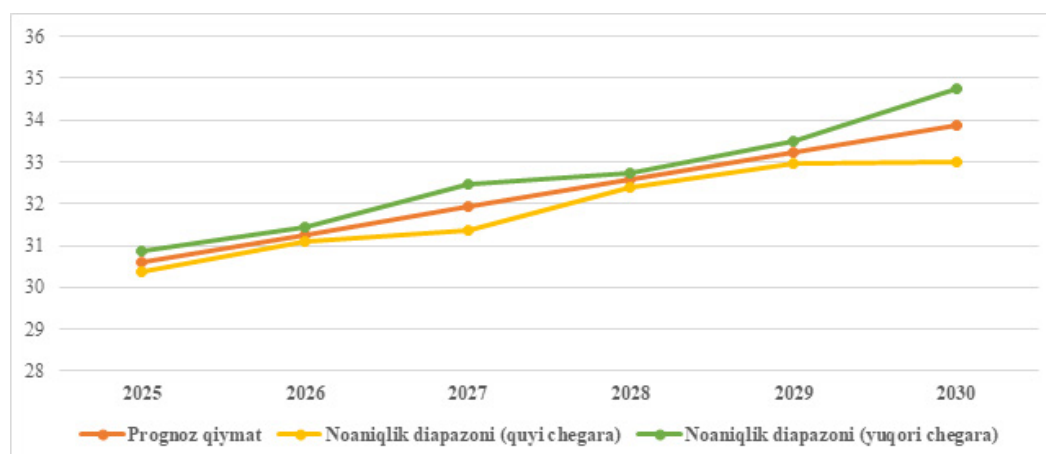
Keyingi bosqichda ko'rsatkichning trend modellari va uning xatoliklaridan foydalanib, uning noaniq prognoz variantlarini hosil qilamiz.

Odatda, noaniqlik diapazonlari aniqlangan prognoz xatoliklaridan foydalanib hisoblanadi. Noaniqlik diapazoni prognoz xatoliklarining standart chetlanishi yordamida hisoblanadi. (6-jadval)

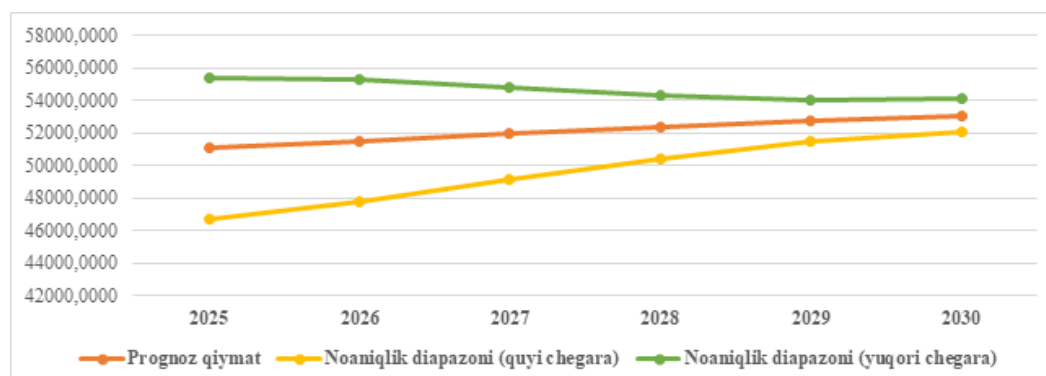
6-jadval. Surxondaryo viloyatida faoliyat yurituvchi tibbiyot xodimlari va aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlari soni ko'rsatkichlarining noaniqlik diapazoni qiymatlari⁴.

Yil	Prognozlar qiymati		Noaniqlik diapazoni (quyi chegara)		Noaniqlik diapazoni (yuqori chegara)	
2025	30.615137	51054,0873	29.065137	46699,12	32.165137	55409,05
2026	31.266186	51522,9651	29.716186	47796,52	32.816186	55249,41
2027	31.917235	51958,5419	30.367235	49121,22	33.467235	54795,86
2028	32.568284	52360,8177	31.018284	50429,28	34.118284	54292,35
2029	33.219333	52729,7925	31.669333	51468,83	34.769333	53990,76
2030	33.870382	53065,4663	31.669333	52048,17	35.420382	54082,76

4-jadval hisob natijalarining grafik ko'rinishlari hosil qilindi (1-2-rasmlar).

1-rasm. Surxondaryo viloyati tibbiyot xodimlari soni ko'rsatkichlarining noaniq prognoz qiymati (ming kishi)⁵.

2-rasm. Surxondaryo viloyati aholisining birlamchi kasalliklar bilan kasallanish ko'rsatkichlarining noaniq prognoz qiymatlari (ming kishi)⁶.

4 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif hisob natijalari.

5 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif hisob natijalari.

6 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif hisob natijalari.

Navbatdagi qadamlarda 1-jadvalda keltirilgan Surxondaryo viloyati misolida sog'liqni saqlash tizimining qolgan barcha ko'rsatkichlar uchun ham shunga o'xshash hisoblash ketma-ketliklari amalga oshirildi. Natijada quyidagi prognoz variantlari ishlab chiqildi:

Prognoz davrida Surxondaryo viloyati aholisining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishlar soni 2013-2024-yillarga nisbatan biroz o'sish tendensiyasi mavjud, ammo 2029-2030-yillar oralig'ida pasayish kuzatilishi aniqlandi.

Viloyatda tug'ilishlar, sohada faoliyat yurituvchi tibbiyot xodimlari, nafas olish a'zolari kasalliklari bilan kasallanish soni ko'rsatkichlarida butun prognoz davrida (2025-2030-yillar) barqaror o'sish tendensiyasida bo'lishini ko'rsatmoqda.

Viloyatda vafot etganlar soni hamda ambulatoriya-poliklinika muassasalari soni ko'rsatkichlarida prognoz davrida sust barqarorlik kuzatiladi.

Viloyatda kecha-kunduz ishlaydigan shifoxonalardagi o'rinlar soni 2025-2027-yillarda nisbatan biroz o'sishni ko'rsatmoqda, ammo 2030-yilda 2027-yil qiymatlariga nisbatan barqarorlik kuzatilmoqda.

Viloyatda ko'z va uning qo'shimcha kasalliklari bilan kasallanishlar hamda ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari bilan kasallanishlar soni ko'rsatkichlarida butun prognoz davrida deyarli o'zgarmaydi, ammo prognoz chegaralari kengayadi, bu kelajakda kutilayotgan prognozdan sezilarli farqlarni ko'rsatishi mumkin.

Surxondaryo viloyati aholisi soni butun prognoz davrida barqaror o'sib bormoqda, bu esa o'lim darajasining barqarorlashishi hamda tug'ilishlar sonining ortishi natijasi bo'lishi mumkin.

Tadqiqotimizning keying bosqichida noaniq to'plamlar nazariyasi asosida Surxondaryo viloyati sog'liqni saqlash tizimining holatini kompleks miqdoriy baholashni amalga oshiramiz. Bu jarayonni hisoblash standart noaniq uch darajali [0,1]-klassifikator yordamida amalga oshiriladi. Baholash 2013-2024-yillarda Surxondaryo viloyati bo'yicha Surxonstatning mintaqa sog'liqni saqlash holatini tavsiflovchi yillik ma'lumotlari asosida amalga oshirildi. Bunda, Surxondaryo viloyati sog'liqni saqlash tizimining holatini noaniq to'plamlar nazariyasi yordamida tahlil qilish uchun ko'rsatilgan ko'rsatkichlarni, masalan, ko'rsatkichlar qiymatining tegishli ko'rsatkichning eng katta qiymatiga nisbati sifatida me'yorlashtirdik (5-jadval).

5-jadval. Surxondaryo viloyatida sog'liqni saqlash tizimidagi asosiy ko'rsatkichlarining eng katta qiymatiga nisbati sifatida me'yorlashtirilgan qiymatlari natijasi⁷.

Ko'rsatkich nomi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Viloyat aholi soni (ming kishi)	0,786	0,802	0,820	0,838	0,856	0,874	0,893	0,914	0,932	0,953	0,975	1,000
Aholining birlamchi kasalliklar bilan kasallanishi (100000 aholiga nisbatan)	0,786	0,822	0,880	0,860	0,883	0,923	0,863	0,889	0,833	1,000	0,803	0,877
Shifoxona muassasalarida davolangan bemorlar soni (ming kishi)	0,467	0,495	0,498	0,504	0,495	0,508	0,502	0,890	1,000	0,551	0,520	0,520
Vafot etganlar soni (kishi)	0,686	0,700	0,714	0,749	0,818	0,772	0,761	0,861	0,923	1,000	0,975	0,911
Barcha ixtisoslikdagi shifokorlar soni (ming kishi)	0,760	0,540	0,700	0,780	0,780	0,840	0,820	0,840	0,860	1,000	1,000	1,000
O'rta tibbiyot xodimlari soni (ming kishi)	0,779	0,787	0,889	0,902	0,902	0,906	0,922	0,910	0,934	0,959	1,000	1,000
Kecha-kunduz ishlaydigan shifoxonalardagi o'rinlar soni (birlik)	0,762	0,473	0,755	0,795	0,843	0,885	0,857	0,881	0,887	0,981	0,999	1

7 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif hisob natijalari.

Viloyatda tug'ilishlar soni (kishi)	0,645	0,692	0,735	0,714	0,740	0,778	0,829	0,851	0,923	0,930	1,000	0,958
Ambulatoriya-poliklinika muassasalari soni	0,906	0,842	0,871	0,857	0,598	0,667	0,587	0,621	0,652	0,871	1,000	0,540
Shifoxonalar soni	0,857	0,636	0,649	0,688	0,753	0,831	0,740	0,805	0,818	0,870	1,000	1,000
Tibbiyot xodimlari soni (ming kishi)	0,776	0,745	0,857	0,881	0,881	0,895	0,905	0,891	0,922	0,966	1,000	1,000
Nafas olish a'zolari kasalliklari soni	0,642	0,630	0,700	0,733	0,745	0,745	0,756	0,840	0,946	0,924	0,954	1,000
Ko'z va uning qo'shimcha kasalliklari soni	0,551	0,673	0,605	0,647	0,740	0,770	0,817	0,953	1,000	0,993	0,994	0,983
Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari soni	0,468	0,474	0,538	0,595	0,709	0,739	0,908	0,967	0,971	0,986	1,000	0,970
Qon aylanish tizimi kasalliklari soni	0,840	0,892	0,860	0,885	0,884	0,898	0,977	0,979	1,000	0,988	0,969	0,953

Biz tomonimizdan taklif qilingan Surxondaryo viloyati sog'liqni saqlash tizimi ko'rsatkichlari turli xil ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun, Fishbern qoidasi bo'yicha vazn koeffitsiyentlarini kiritish talab etiladi. Bunda, vaqt davrlarini o'lchash teskari tartibda yani ko'rib chiqilayotgan holatda birinchi davr 2024-yil, oxirigisi esa 2013-yil ko'rinishida amalga oshiriladi:

$$k_i = \frac{2(n-i+1)}{(n+4)n} \quad (5)$$

bu yerda, $n=12$; $i=1,2,3,\dots,12$.

Yuqorida keltirganimiz Fishbern qoidasi asosida quyidagi 6-jadvalni hosil qilamiz.

6-jadval. Fishbern qoidasi bo'yicha vazn koeffitsiyentlari qiymati⁸.

	- vazn koeffitsiyentlari		- vazn koeffitsiyentlari
1	0,125	7	0,063
2	0,115	8	0,052
3	0,104	9	0,042
4	0,094	10	0,031
5	0,083	11	0,021
6	0,073	12	0,010

Yuqorida keltirilgan (5) formuladan foydalanib vazn koeffitsiyentlarini aniqlaymiz, bunda $i=1$ 2024-yil uchun x_i qiymatiga, $i=12$ 2013-yil uchun x_i qiymatiga mos keladi. Shu sababli, o'rganilayotgan ko'rsatkichlarning x_{Fj} me'yorlashtirilgan qiymatlarining ahamiyatini hisobga olgan holda hisoblash quyidagi formula bo'yicha amalga oshiriladi:

$$x_{Fj} = \sum_{i=1}^n k_i \cdot x_i \quad (6)$$

Mazkur formula (6) asosida x_{Fj} , $j=1,2,\dots,14,15$ ko'rsatkichlarning me'yorlangan qiymatlarini davrlarning ahamiyatiligini hisobga olgan holda hisoblaymiz va lingvistik daraja qiymatlarini ham keltirib o'tamiz.

x_i , kattaliklar $[0,1]$ kesma ko'rinishidagi universal to'plamga (tashuvchiga) ega bo'lgan noaniq o'zgaruvchilarning son qiymatlari hisoblanadi. Ularga $D_i = \{D_{i1}, D_{i2}, D_{i3}\}$, $i = 1,2,3$ - quyidagilardan iborat bo'lgan lingvistik o'zgaruvchilarni taqqoslaymiz:

8 Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif hisob natijalari.

D_{i1} - “ko’rsatkichning quyi darajasi” - $x_{Fj} \in [0, 0,33]$

D_{i2} - “ko’rsatkichning o’rta darajasi” - $x_{Fj} \in (0,33, 0,67]$

D_{i3} - “ko’rsatkichning yuqori darajasi” - $x_{Fj} \in (0,67, 1]$

Ushbu lingvistik o’zgaruvchilar chegara qiymatlari hamda me’yorlangan qiymatlar asosida Surxondaryo viloyatida sog’liqni saqlash tizimidagi asosiy ko’rsatkichlarining me’yorlangan qiymatlari va lingvistik darajasi natijalarini hosil qilindi (7-jadval).

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytadigan bo’lsak, Surxondaryo viloyati sog’liqni saqlash tizimi asosiy ko’rsatkichlarini iqtisodiy-statistik usullar yordamida tahlil qilish sohaga oid muammoli jihatlarni aniqlash va uning rivojlanishiga doir yuqori aniqlikdagi prognoz variantlarini ishlab chiqishda muhim vosita bo’lib xizmat qiladi.

2013–2024-yillarda Surxondaryo viloyati sog’liqni saqlash tizimi asosiy ko’rsatkichlarining zaif va kuchli tomonlarini aniqlash maqsadida quyidagi iqtisodiy-statistik yondashuvlar asosida izlanishlar amalga oshirildi:

Surxondaryo viloyati sog’liqni saqlash tizimi asosiy ko’rsatkichlari hamda ularning nisbiy xatoliklari uchun ekonometrik modellar ishlab chiqildi;

Ushbu modellar asosida o’rta muddatli prognoz qiymatlari aniqlanib, noaniqlik diapazoni chegaralaridan foydalanilgan holda interval shakldagi prognoz variantlarini ishlab chiqish usuli taklif qilindi;

2013–2024-yillar ma’lumotlari asosida viloyat sog’liqni saqlash tizimi asosiy ko’rsatkichlari bo’yicha 2030-yillargacha mo’ljallangan o’rta muddatli prognoz variantlari shakllantirildi.

Shuningdek, uchburchakli noaniq sonlar kombinatsiyasi asosida sog’liqni saqlash tizimi ko’rsatkichlarini miqdoriy va sifat jihatidan baholashda noaniq to’plamlar nazariyasidan foydalanish taklif qilindi. Shu sababli, ko’rsatkichlar salbiy va ijobiy guruhlariga ajratilib o’rganildi. Tadqiqot doirasida har bir ko’rsatkichni sifat jihatdan baholash maqsadida “ko’rsatkich darajasi” nomli lingvistik o’zgaruvchi kiritildi. Bunda birinchi guruh – salbiy, ikkinchi guruh esa ijobiy holatga mos keladi.

Tahlil va hisob natijalaridan kelib chiqadigan asosiy xulosa shuki, Surxondaryo viloyati sog’liqni saqlash tizimini rivojlantirishning uzoq muddatli istiqbollari ijobiy baholanishi mumkin. Shu bilan birga, profilaktika va sog’lom turmush tarzini targ’ib qilish tadbirlarini kengaytirish, malakali tibbiy kadrlar sonini oshirish hamda sifatli xizmat ko’rsatishga ixtisoslashgan shifoxona o’rinlari va ambulatoriya-poliklinika muassasalari sonini ko’paytirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022 – 2026-yillarga mo’ljallangan Yangi O’zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to’g’risida”gi PF–60-sonli Farmoni .
2. Sharipov Q.F. Ekonometrika. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2022. – 432 b.
3. Guseynov A.A., Guseynova L.A. Primeneniye nechetskoy logiki v ekonomicheskoy modelirovani. – M.: Finansy i statistika, 2019. – 256 s.
4. Yo’ldoshev I.I. Hududiy iqtisodiyot. – T.: Iqtisodiyot, 2020. – 344 b.
5. Nazarov Sh.N. Sog’liqni saqlash iqtisodiyoti. – T.: Iqtisodiyot, 2021. – 312 b.
6. Zadeh L.A. Fuzzy Sets. – Information and Control, 1965. – Vol. 8, pp. 338–353.
7. Wooldridge J.M. Introductory Econometrics: A Modern Approach. – 6th ed. – Boston: Cengage Learning, 2016. – 912 p.
8. Gujarati D.N. Basic Econometrics. – 5th ed. – New York: McGraw-Hill, 2009. – 922 p.
9. www.surxonstat.uz

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
